

Position Paper t.b.v. ronde tafelgesprek BHOS

Samen doen waar de Nederlandse maritieme sector goed in is

Nergens in de wereld vind je zó veel maritieme kennis en kunde geconcentreerd op zo'n klein stukje land. De toonaangevende Nederlandse maritieme maakindustrie, binnenvaart, zeevaart, kennisinstituten, onderwijsinstellingen, havens, marine, visserij, offshorebedrijven en waterbouwers bieden werk aan 266.650 mensen en exporteren voor ruim €30 miljard. Met hun schepen en diensten worden cruciale maatschappelijke taken uitgevoerd. Immers, circa 90 procent van alle goederen wereldwijd wordt per schip vervoerd, we gebruiken schepen voor de winning van voedsel, mineralen en hernieuwbare energie op zee en zetten ze in voor kustbescherming, het aanleggen van havens en defensie- en veiligheidstaken. De sector draagt volop bij aan grote maatschappelijke thema's, zoals de mondiale energietransitie, duurzaam gebruik van de zee en de strategische autonomie van Nederland en Europa. Buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking gaan bij ons hand in hand, omdat landen van over de hele wereld gebruik willen maken van Nederlandse schepen, diensten of kennis. We slaan dan ook graag de handen ineen met de overheid om samen de vele internationale kansen te pakken die er voor maritiem Nederland liggen.

Sleutelspeler in de mondiale energietransitie

Veel landen zijn bezig met verduurzaming en de bijbehorende transitie van kolen naar olie naar gas en uiteindelijk hernieuwbare energie. Dat is in deze tijden van onzekerheid op de energiemarkt een extra relevant onderwerp. De energietransitie is (helaas) geen lichtknop die je voor de hele wereld in één keer om kan zetten naar volledig hernieuwbare energie. Het Nederlandse maritieme bedrijfsleven is gelukkig in staat om in verschillende fasen van de energietransitie een constructieve rol te spelen. Soms leveren we daarvoor de kennis, schepen en technologie, maar in andere gevallen voeren we complete projecten uit. De energietransitie is dan ook een forse uitdaging, maar biedt ook grote kansen! Zo zijn Nederlandse bedrijven wereldleiders in de ontwikkeling en bouw van offshore windmolenparken. Omdat niet alle landen even ver zijn in de energietransitie, zijn een realistisch tijdspad en maatwerk noodzakelijk.

Ook de maritieme sector zelf staat voor een grote verduurzamingsopgave. De scheepvaart is immers relatief een schone modaliteit (één schip met 100 containers is beduidend schoner dan 100 vrachtauto's op de weg), maar is in totaal verantwoordelijk voor bijna 3% van de CO₂-uitstoot. De sector heeft daarom de handen ineengeslagen voor het [Maritiem Masterplan](#), dat als doel heeft om de transitie naar emissievrije scheepvaart te versnellen en onze strategische autonomie op maritiem gebied veilig te stellen. De kennis en technologie die door dit plan worden ontwikkeld dragen niet alleen bij aan de energietransitie in Nederland, maar hebben ook een *futureproof* exportpotentieel.

Recente maritieme Nederlandse hoogtepunten

Een aantal recente voorbeelden van Nederlandse maritieme bedrijven die internationaal actief zijn:

- Offshore wind: Van Oord is gespecialiseerd in het [realiseren van offshore windparken](#), van Borssele en België tot aan de VS en Japan.
- Blokkade van het Suezkanaal: op 29 maart 2021 heeft [Boskalis het megacontainerschip Ever Given vlot getrokken](#), dat één van de drukste scheepvaartroutes ter wereld had geblokkeerd.
- Schone schepen: Nederlandse scheepsbouwers bouwden recent de [eerste elektrische havensleepboot](#) (Damen) voor de Ports of Auckland, het [grootste baggerschip ter wereld dat op LNG kan varen](#) (Royal IHC) voor een Belgische baggeraar en diverse [hybride en elektrische ferries](#) (Holland Shipyards) voor klanten uit Duitsland en Scandinavië.
- Slim varen: bodemonderzoeker [Fugro loopt voorop in het gebruik van onbemande schepen](#) voor inspecties, waardoor geen offshore bemanning nodig is. Dat heeft enorme voordelen ten aanzien van het brandstofverbruik en de veiligheid.

Nederlandse maritieme bedrijven zijn dus wereldwijd actief in de meest complexe en innovatieve projecten. Tegelijkertijd leveren ze ook aan ontwikkelingslanden, zodat deze hun economie kunnen versterken. Het gaat dan bijvoorbeeld om kennis, schepen of technologie om havens en vaarwegen aan te leggen en bevaarbaar te houden.

Internationaal karakter maakt de sector ook kwetsbaar

Het internationale karakter van de maritieme sector biedt kansen, maar maakt haar ook gevoelig voor geopolitieke spanningen, hevige concurrentie van andere landen en veranderingen in beleid voor internationale handel, waardoor het mondiale speelveld (verder) verstoord raakt. Zo is de beschikbaarheid en prijs van brandstof en materialen ernstig verstoord door de oorlog in Oekraïne en de daaropvolgende sancties tegen Rusland. Ook is de handel met beide landen bemoeilijkt. Belangrijke delen van de maritieme sector hebben het vanwege deze uitdagingen zwaar.

Een factor die al langer een grote rol speelt in internationale handel is [China, dat haar maritieme sector volop steunt](#). Uit een recente [verkenning onder leiding van Instituut Clingendael](#) is gebleken dat de Nederlandse maritieme sector behoefte heeft aan het versterken van de eigen concurrentiepositie op het internationale speelveld, waarvan ook China deel uitmaakt. Onze inzet: versterk de Europese maritieme sector en bescherm ons waar het nodig is. De belangrijkste versterking ligt in het investeren in innovatie, maar door een ongelijk mondiaal speelveld redden we het helaas niet met innovatie alleen. China speelt immers volgens haar eigen regels.

Een belangrijk instrument om export door Nederlandse maritieme bedrijven te faciliteren, de exportkredietverzekering (ekv), wordt als gevolg van de [COP26-verklaring Aligning International Public Support for the Clean Energy Transition](#) drastisch beperkt. Dat heeft weinig effect op de mondiale energietransitie, maar zet vooral de Nederlandse maritieme sector buitenspel. Wij steunen de doelstelling, maar pleiten voor de juiste timing en verbetering van het ekv- en financieringsinstrumentarium voor groene projecten. Echte invloed bereik je immers door een sterke sector. Wij waarderen de high level afstemming op dit dossier, maar hebben wel zorgen over onze concurrentiepositie op het internationale speelveld.

Suggesties voor maritiem BHOS-beleid

- Stuur aan op versterking van de maritieme sector, onder andere via steun voor het Maritiem Masterplan, en zorg voor sectorspecifiek handelsbeleid waar de sector dringend behoefte aan heeft. Zet met dit industriebeleid in op kansrijke en strategische markten zoals offshore wind en gun overheidsopdrachten zoveel mogelijk aan de eigen sector.
- Stimuleer dat de overheid een competitief financieringsinstrumentarium voor de Nederlandse maritieme sector creëert met oog voor een realistisch tijdsplan in de energietransitie. Samenwerking tussen overheid en banken/kredietverstrekkers en maritiem bedrijfsleven helpt bedrijven om actief de markt op te gaan met financieringsarrangementen die geleverd kunnen worden bij de producten/diensten die we kunnen leveren.
- Zorg voor een goede balans tussen handelsafspraken en afspraken over duurzaamheid. Maritiem transport en de vrije toegang tot havens en havendiensten moeten onderdeel zijn en blijven van internationale handelsverdragen.
- Zorg dat de minister de maritieme sector in het buitenland in woord en daad promoot, onder meer met de door RVO ontwikkelde campagne 'The maritime future is now'. Stem 'BH' en 'OS' goed op elkaar af. Het exportpotentieel van de maritieme sector moet beter worden meegewogen in de keuze voor prioritaire landen. Van oudsher is er veel aandacht voor zoet water, terwijl 70% van het aardoppervlak uit zout water bestaat. Juist daar ligt een belangrijke bron van onze toekomstige welvaart.